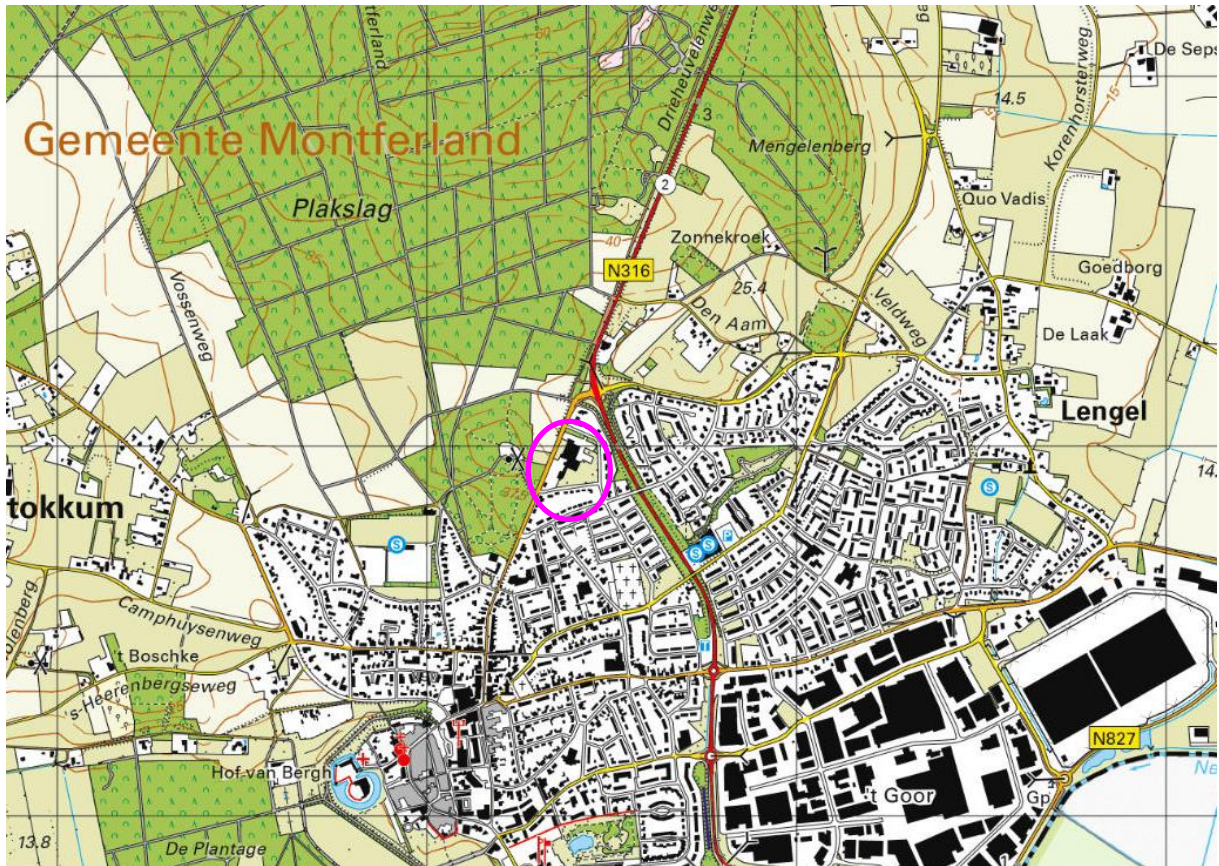

Nader onderzoek vleermuizen Zeddamseweg 84 te 's-Heerenberg

Nader onderzoek vleermuizen Zeddamseweg 84 te 's-Heerenberg

Opdrachtgever: Gemeente Montferland
Bergvredestraat 10
6942 GK Didam

Datum: 19 december 2022

Status: **Definitief**

Uitvoering: Foreest Groen Consult B.V.
Van Pallandtlaan 10
6998 AW Laag-Keppel
T 0314 642221
E info@foreestgroenconsult.nl
W www.foreestgroenconsult.nl

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	METHODE VAN ONDERZOEK.....	5
2.1	BESCHRIJVING VAN HET PLANGEBIED.....	5
2.2	VLEERMUIZEN	6
2.3	STEENMARTER	6
3	RESULTATEN	8
3.1	VLEERMUIZEN	8
3.1.1	<i>Vaste rust- en verblijfplaatsen.....</i>	<i>8</i>
3.1.2	<i>Foerageergebied</i>	<i>9</i>
3.1.3	<i>Vliegroute.....</i>	<i>10</i>
3.2	STEENMARTER	10
3.3	OVERIGE WAARNEMINGEN	12
3.3.1	<i>Bosuil.....</i>	<i>12</i>
3.3.2	<i>Egel.....</i>	<i>12</i>
3.3.3	<i>Steenuil.....</i>	<i>12</i>
4	CONCLUSIE.....	13
4.1	VLEERMUIZEN	13
4.1.1	<i>Vaste rust- en verblijfplaatsen.....</i>	<i>13</i>
4.1.2	<i>Foerageergebied</i>	<i>13</i>
4.1.3	<i>Vliegroute.....</i>	<i>14</i>
4.2	STEENMARTER	14
4.3	OVERIGE WAARNEMINGEN	14
4.3.1	<i>Bosuil.....</i>	<i>14</i>
4.3.2	<i>Egel.....</i>	<i>14</i>
4.3.3	<i>Steenuil.....</i>	<i>15</i>
5	SAMENVATTING.....	16
6	ADVIES	17
6.1	INTRINSIEKE WAARDE	17
6.2	AANVRAGEN VAN EEN ONTHEFFING	17
6.3	VLEERMUISVRIENDELIJK ONTWERP	17

1 Inleiding

In opdracht van gemeente Montferland is een nader onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen op het terrein van het voormalige LTS-gebouw aan de Zeddamseweg 84.

De reden voor dit nader onderzoek is dat er een nieuwe aanbouw zal plaatsvinden op het terrein. Het bestaande pand blijft hierbij intact. Onderzocht is of deze uitbreiding gevolgen kan hebben voor beschermde dier- en plantensoorten.

Op 25 mei 2021 is door Foreest Groen Consult BV een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd: "Quickscan natuuronderzoek Zeddamseweg 84 te 's-Heerenberg". Uit deze quickscan kwam naar voren dat de plannen mogelijk nadelig zijn voor vleermuizen.

Het vleermuisonderzoek heeft plaatsgevonden van mei t/m september 2022. Het nader onderzoek is uitgevoerd door J.P. de Rijk MSc, H. de Lange BSc, ir. M.WP. Ariëns, L. Bakker MSc, A. Dietzsch MSc en J. Heida MSc werkzaam als ecologen bij Foreest Groen Consult BV. Rapportage is uitgevoerd door K. Oelemans MSc werkzaam als ecooloog bij Foreest Groen Consult BV.

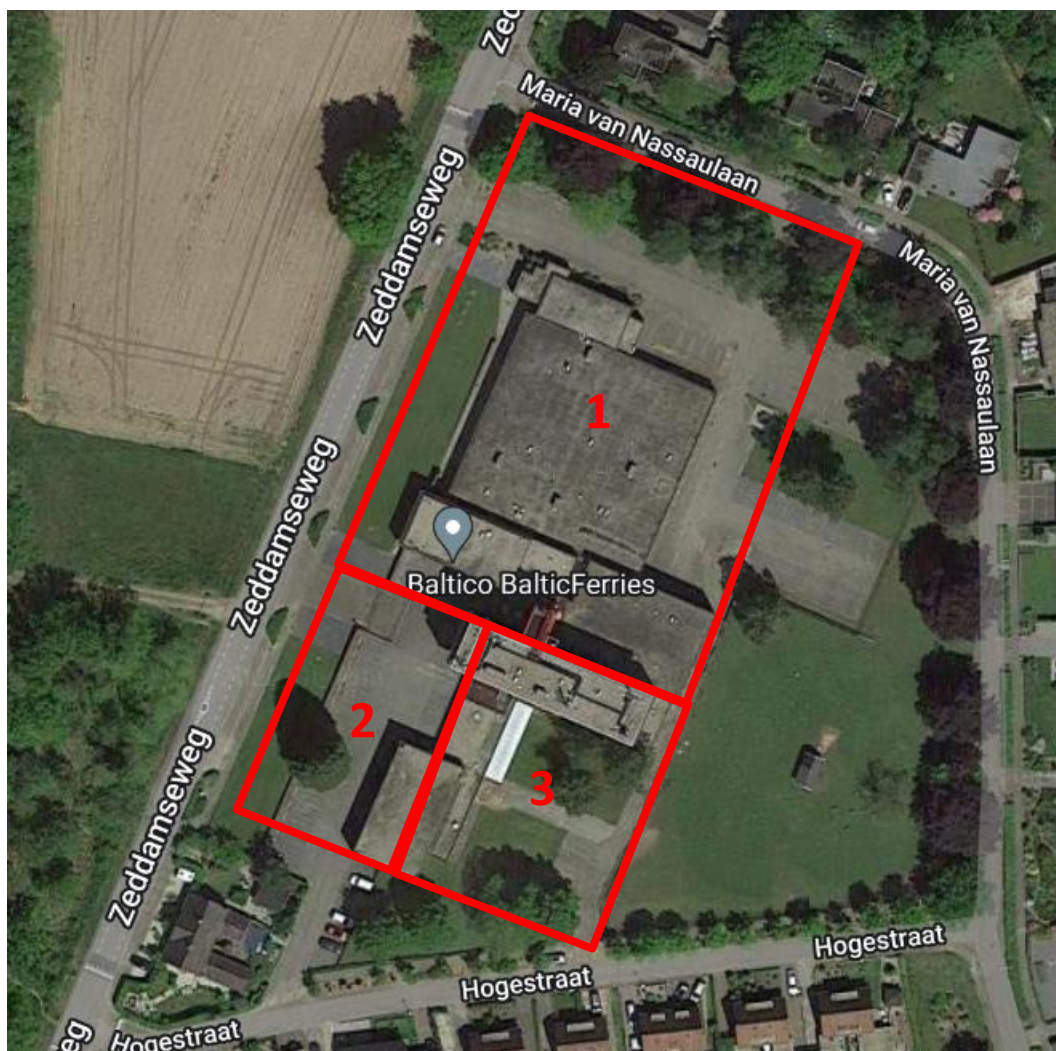
2 Methode van onderzoek

2.1 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bevindt zich aan de Zeddamsesweg ten noorden van 's-Heerenberg. Het terrein betreft de voormalige locatie van de LTS. Momenteel heeft het gebouw meerdere doeleinden, waaronder een fietsenzaak gericht op de fietssport.

Het gebied is veelal verhard doormiddel van de parkeerplaatsen die zich om het pand bevinden. Naast parkeergelegenheid zijn er voornamelijk grasveldjes die intensief worden beheerd. In het oostelijke gedeelte van het plangebied bevindt zich een schapenweide.

Om een volledig overzicht van de planlocatie te krijgen is deze opgedeeld in drie verschillende clusters. Een overzicht van deze clusters staat in afbeelding 1.

Afbeelding 1: De planlocatie met aangegeven clusters 1 t/m 3 rood omcirkeld.

2.2 Vleermuizen

Voor het onderzoek naar vaste rust- en verblijfplaatsen en vliegroutes is het geldende vleermuisprotocol 2022 gevolgd. Gezien de gehele planlocatie niet voor 75% te overzien was door één waarnemer, is het gebied in drie clusters verdeeld. In sommige gevallen is gewerkt met twee waarnemers gelijker tijd. Om een goed beeld te krijgen in de huidige situatie zijn hiervoor vijf bezoeken per cluster afgelegd. Gezien aanwezigheid van de twee kraamkolonies is gekozen voor een extra onderzoek.

Een van de bezoeken heeft plaatsgevonden voor zonsopkomst in verband met de mogelijke aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis bij het gebouw. De overige bezoeken hebben plaatsgevonden in de avond.

Data en duur bezoeken:

Bezoek	Datum	Onderzoeker	Omstandigheden	Tijd
1	24 mei 2022	J. de Rijk H. de Lange	15 °C, 1 Bft W, 2/8 - 12 °C, 1 Bft W, 2/8	21:40 - 23:40
	23 juni 2022	M. Ariëns	20° C, 0-1 Bft, 0/8 - 17°C, 0-1 Bft, 0/8	22:00 - 24:00
2	17 juni 2022	M. Ariëns L. Bakker	16° C 1 Bft, 5/8 - 17° C 1 Bft, 3/8	03:30 - 5:00
	30 juni 2022	L. Bakker	17 °C, 1 Bft, 0/8 - 16 °C, 1 Bft, 2/8	03:20 - 05:00
EXTRA RONDE	20 juni 2022	M. Ariëns	22 °C, 1 - 2 Bft W, 1/8 - 18 °C, 0 Bft W, 0/8	22:00 - 24:00
3	13 juli 2022	J. de Rijk A. Dietzsch	21 °C, 2 Bft, 4/8 - 20 °C, 2 Bft, 4/8	21:55 - 23:55
	14 juli 2022	L. Bakker	19 °C, 3 Bft, 3/8 - 18 °C, 2 Bft 3/8	21:50 - 23:50
4	19 augustus 2022	J. de Rijk	21°C, 0 Bft, 1/8 - 20°C, 0 Bft, 1/8	23:55 - 02:00
	18 augustus 2022	H. de Lange	22°C, 0 Bft, 1/8 - 21°C, 0 Bft, 1/8	22:00 - 02:00
5	11 september 2022	J. Heida	16°C, 0-1 Bft, 1/8 - 15°C, 0-1 Bft, 3/8	22:45 - 00:45
		H. de Lange	18°C, 0-1 Bft, 3/8 - 15°C, 0-1 Bft, 3/8	21:30 - 01:30

Tijdens de bezoeken voldeed het weer aan de normen die hiervoor in het vleermuisprotocol zijn gesteld.

Het onderzoek gebeurt op zicht en met behulp van een batdetector, een Petterson D240 en een Batlogger M. De batlogger is de dag na het onderzoek uitgelezen met het programma Batexplorer van Elektron. Vervolgens zijn de opgeslagen gegevens verwerkt.

2.3 Steenmarter

De aanwezigheid van de steenmarter is met cameravallen (type struikrover en cameraval) onderzocht.

De cameravallen hebben hier tussen 5 september 2022 en 7 december 2022, in totaal 3 maanden gestaan. Beide waren in de bosjes rondom het gebouw geplaatst. De cameraval zat vast aan een boom.

De locaties van de cameravallen zijn ook weergegeven in afbeelding 2.

Afbeelding 2: De planlocatie met de locaties van de cameravallen. Paarse camera is de struikrover, blauwe camera is de cameraval.

3 Resultaten

3.1 Vleermuizen

3.1.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen

3.1.1.1 Zomerverblijf

Er is één zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Deze bevindt zich aan de westzijde van het plangebied in cluster 3. Hier is in de zuidoost muur in de stootvoeg aan de bovenzijde van de muur één uitvliegende gewone dwergvleermuis aangetroffen. De locatie van dit zomerverblijf is ook weergegeven in afbeelding 2.

3.1.1.2 Kraamverblijf

Er zijn twee locaties van kraamverblijven van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Deze bevonden zich in het hoge deel van het gebouw, aan de west en oostzijde in cluster 2 en 3. Aan de westzijde zijn hier 128 gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze vlogen in en uit bij meerdere openingen in de muur bij de gemetselde gevel, stootvoegen aan de bovenrand, zuidzijde bij het balkon en het 1^e raam.

Aan de oostzijde zijn hier 35 gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze vlogen in en uit bij meerdere openingen in de muur bij de stootvoeg aan de bovenzijde van de muur. De locaties van deze twee kraamverblijven zijn ook weergegeven in afbeelding 2.

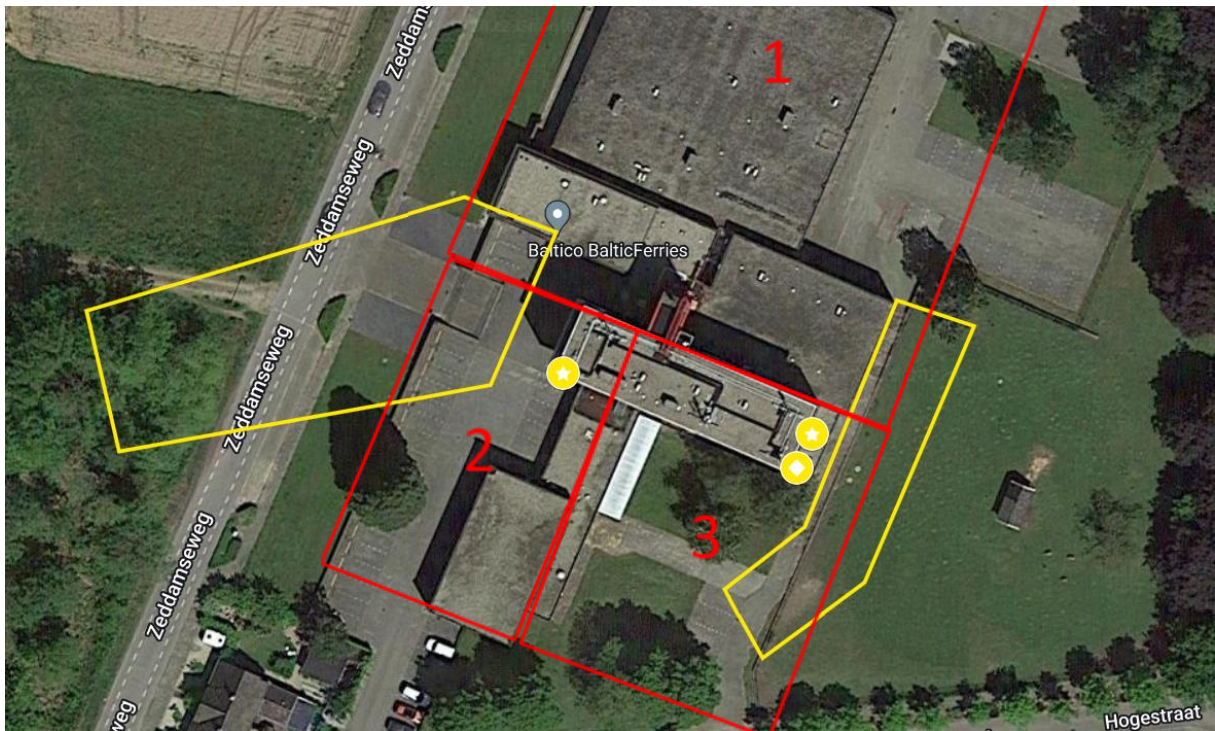
3.1.1.3 Paarverblijf

Er zijn twee balts territoria aangetroffen van gewone dwergvleermuizen. Een balts territorium is aangetroffen aan de westzijde bij cluster 2. Deze ging over de stenen bij de hoofdingang en soms richting het bos. Het tweede balt territorium is gelegen bij de oostzijde bij cluster 3. Deze ging over het hertenkamp en over het hek. Deze baltsende mannetjes zijn niet invliegend waargenomen. De locaties van deze balts territoria zijn ook weergegeven in afbeelding 2.

3.1.1.4 Winterverblijf

Er zijn geen winterverblijven waargenomen.

Soort	Type verblijf	Aantal individuen	Locatie(s)
Gewone dwergvleermuis	Zomerverblijf	1	Cluster 3: in zuidoost muur in de stootvoeg aan bovenzijde van de muur
	Kraamverblijf	128	Cluster 2: in hoge gebouw aan westzijde
		35	Cluster 3: in hoge gebouw aan oostzijde
	Paarverblijf	1	Balts, cluster 2: overvliegend over stenen en richting bos
		1	Balts, cluster 3: over hertenkamp en over het hek, nabij het hoge gedeelte van het gebouw
Winterverblijf	Afwezig	n.v.t.	

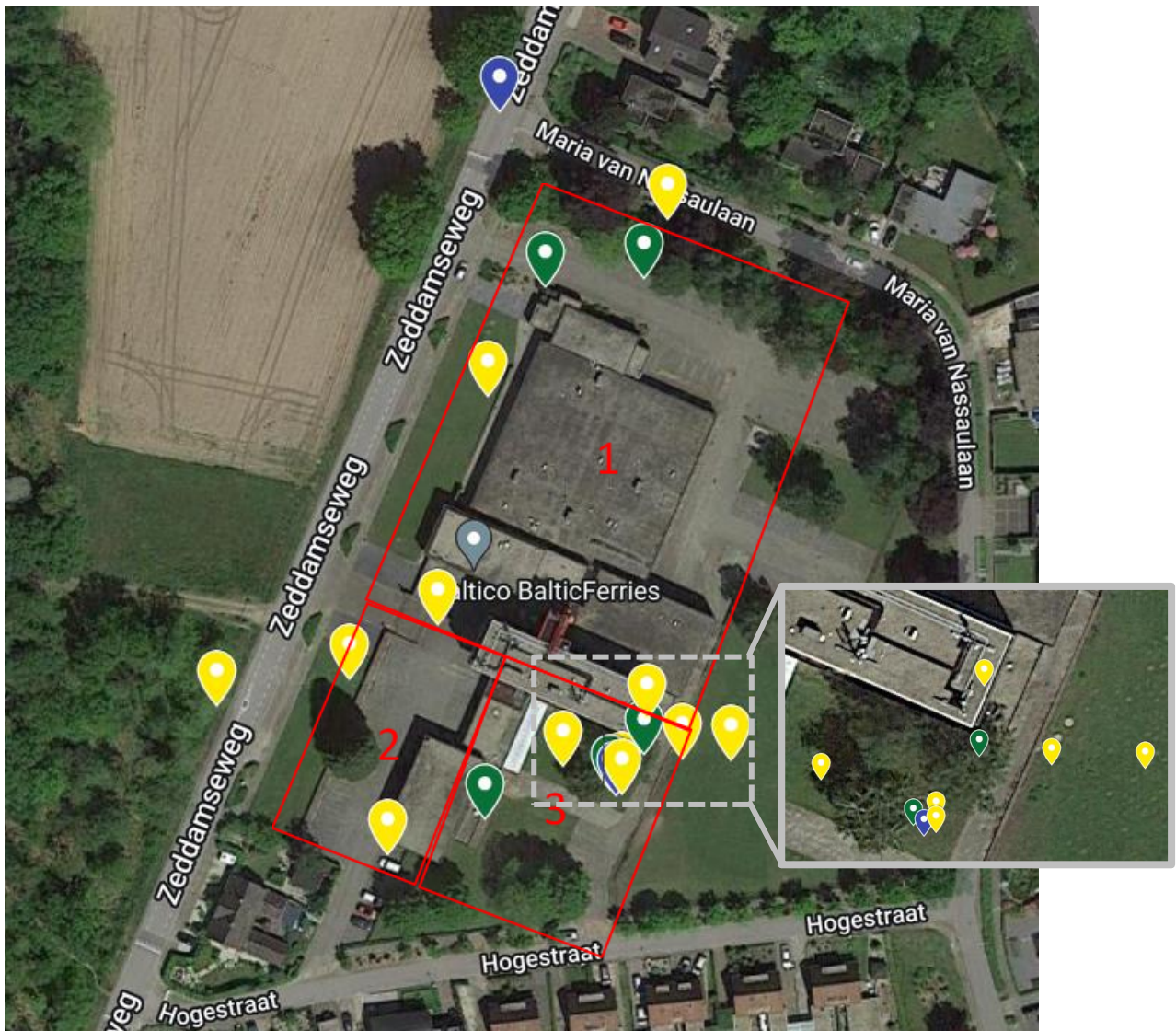

Afbeelding 2. De locaties van de aangetroffen vaste rust- en verblijfplaatsen. Alle waarnemingen zijn verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen. De gele ster geeft de locatie van de kraamverblijven (west en oost). De gele ruit geeft de locatie van het zomerverblijf (oost). De gele lijnen geven de baltsterritoria (west en oost). De planlocatie is rood omlijnd met clusters 1 t/m 3.

3.1.2 Foerageergebied

Er zijn meerdere foeragerende vleermuizen waargenomen. Gewone dwergvleermuizen zijn op meerder avonden waargenomen over het gehele plangebied. Deze foerageerden bij de beplanting rondom het gebouw, langs de gebouwen, richting het bos en bij het hertenkamp. Laatvliegers zijn ook op meerdere avonden verspreid over het gebied waargenomen. Deze foerageerden langs het gebouw, bij de bomen en bij de beplanting bij de parkeerplaats aan de noordzijde.

Er zijn twee ruige dwergvleermuizen waargenomen. Deze foerageerden bij de bomen in cluster 3 en bij de Maria van Nassaulaan en beplanting in het noorden van het plangebied. De locaties van deze waarnemingen van foeragerende vleermuizen zijn ook weergegeven in afbeelding 3.

Afbeelding 3: De locaties van de aangetroffen foeragerende vleermuizen. De aangetroffen vleermuizen zijn: gewone dwergvleermuizen (geel), laatvliegers (groen) en ruige dwergvleermuizen (blauw). De planlocatie is rood omlijnd met clusters 1 t/m 3. Het grijze vlak is uitvergroot gezien het groot aantal waarnemingen in dit gebied.

3.1.3 Vliegroute

Er zijn geen vliegroueten waargenomen.

3.2 Steenmarter

Op geen van de camerabeelden zijn steenmarters geregistreerd. Op de camerabeelden zijn aangetroffen: huisspitsmuis, bosmuis, koolmees, houtduif, slak, roodborst, hond, egel en merel. Zie ook afbeelding 4.

Afbeelding 4: enkele waarnemingen van de camera's. Boven: linksboven: bosmuis. Rechtsboven: merel. Linksonder: huisspitsmuizen. Rechtsonder: egel. Onder: roodborstje.

3.3 Overige waarnemingen

3.3.1 Bosuil

Er zijn meerdere waarnemingen van bosuilen. De bosuil is waargenomen bij de woonwijk naast de planlocatie, waarbij hij vloog richting het trappenhuis bij cluster 1. Vanaf daar vloog deze bosuil door naar het bos. Vermoedelijk is de waarneming op het plangebied van hetzelfde individu als de waarneming in het bos. In het bos ten zuidoosten van het plangebied is op meerdere avonden de bosuil gehoord.

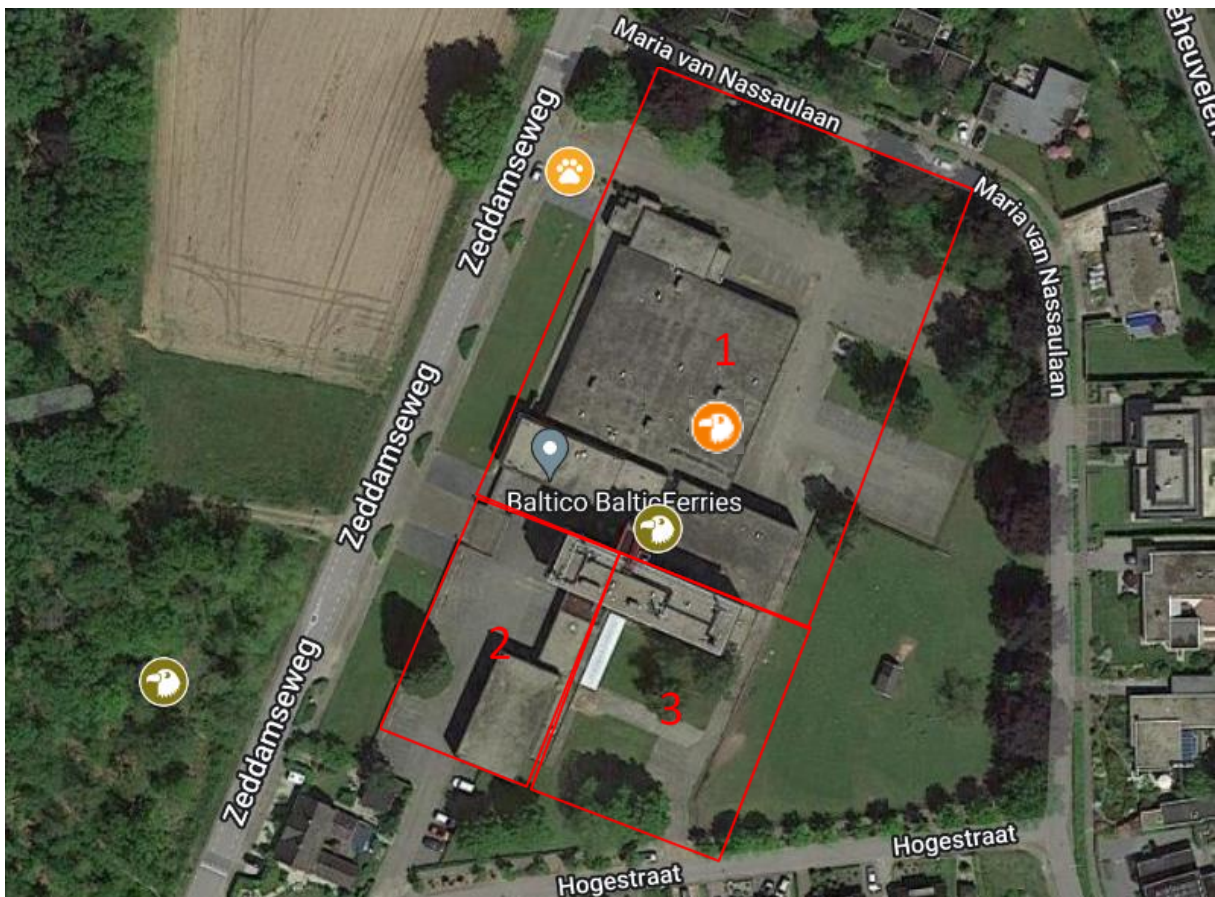
3.3.2 Egel

Er is een foeragerende egel waargenomen bij de beplanting in het noorden van het plangebied in cluster 1.

3.3.3 Steenuil

Er is een waarneming van één jonge steenuil. Deze steenuil is waargenomen nabij cluster 1. Deze vloog op een avond meerdere malen roepend over.

Locaties van deze overige waarnemingen zijn ook weergegeven in afbeelding 4.

Afbeelding 4: De locaties van de overige waarnemingen van de bosuil (bruin), egel (oranje poot) en steenuil (oranje vogel). Vermoedelijk gaat het bij de bosuil twee keer om hetzelfde individu. De planlocatie is rood omlijnd met clusters 1 t/m 3.

4 Conclusie

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Vaste rust- en verblijfplaatsen

Op de planlocatie zijn twee kraamverblijven, twee balts territoria en één zomerverblijf waargenomen. Al deze verblijven zijn van de gewone dwergvleermuis.

De balts territoria bevinden zich in de nabije omgeving van de kraamverblijven. Paarverblijven en balts territoria bevinden zich vaak rond kraamverblijven (Kennisdocument BIJ2, Gewone dwergvleermuis). Er is geen invliegen van de baltsende mannetjes waargenomen. Het paarverblijf bevindt zich waarschijnlijk in het gebouw van het plangebied, in een bestaand zomer- of kraamverblijf. Aan beide kraamverblijven aan de west en oostzijde dient dus ook een dubbel doel voor paarverblijf toegekend te worden.

Aan de kraamverblijfplaats aan de oostzijde in cluster 3 dient een dubbel doel te worden toegekend van zowel zomer- als kraamverblijfplaats.

Het westelijke verblijf in cluster 2 heeft dus de functie voor kraam- en paarverblijf. Het oostelijke verblijf heeft dus de functie voor paar-, zomer- en kraamverblijf van de gewone dwergvleermuis.

Meervleermuizen zijn op geen van de avonden aangetroffen. De aanwezigheid van deze soort is op basis van het volledig ontbreken van waarnemingen uit te sluiten.

Een massa winterverblijf van gewone dwergvleermuizen is niet aanwezig. Bij de kraamverblijven zijn wel grote aantallen dieren waargenomen, maar deze waren niet zwermend. Daarbij zijn deze kraamverblijven vastgesteld in juni en juli, terwijl gewone dwergvleermuizen pas vanaf augustus gaan zwermen bij de winterverblijfplaatsen. In augustus zijn geen (grote groepen) zwermende vleermuizen waargenomen.

Alleen voor kleine ingrepen die geen gevolg hebben op de aangetroffen vaste rust- en verblijfplaatsen is geen overtreding Wet natuurbescherming en geen ontheffing noodzakelijk. Indien bij de verbouwing of isolatie bestaande openingen verloren gaan en/ of niet meer toegankelijk zijn, dan wordt de Wet natuurbescherming voor wat betreft vaste rust- en verblijfplaatsen overtreden. Bij het verdwijnen en/ of ontoegankelijk worden van de verblijven dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

4.1.2 Foerageergebied

Foerageergebieden zijn uitsluitend beschermd indien deze essentieel zijn voor het functioneren van een verblijfplaats. Er zijn rondom het gebouw meerdere foeragerende en passerende gewone dwergvleermuizen, laatvliegers, ruige dwergvleermuizen aangetroffen.

De planlocatie is geen essentieel foerageergebied voor de kraamkolonies. Er zijn niet meer dan twee foeragerende gewone dwergvleermuizen tegelijk waargenomen. De meeste waarnemingen betreft één individu. De kraamkolonies foerageren dus vooral in andere gebieden.

De gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en laatvliegers foerageren langs veel verschillende objecten zoals: beplantingen, gevels, waterpartijen en bij lantarenpalen. Het plangebied kan onderdeel zijn van een foerageergebied voor deze soorten. In de omgeving is meer foerageergebied aanwezig, zowel ten westen langs de randen van de bosjes als ten oosten in de woonwijk langs het vele groen en de gevels. Daarbij is de planlocatie al minder geschikt als foerageergebied door aantasting van de buitenverlichting.

Door de verbouwing gaat dus een stukje foerageergebied verloren. Dit betreft echter geen essentieel gebied, ook niet voor de kraamkolonies. In de omgeving is meer foerageergebied aanwezig. De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft foerageergebieden niet overtreden.

4.1.3 Vliegroute

Er zijn geen vliegrouten waargenomen. De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft vliegrouten niet overtreden.

4.2 Steenmarter

Op de camerabeelden en bij de uitgevoerde vleermuisonderzoeken is geen steenmarter aangetroffen. Aanwezigheid van steenmarter is uit te sluiten. De werkzaamheden hebben dus geen gevolgen voor deze soort.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft steenmarter niet overtreden.

4.3 Overige waarnemingen

4.3.1 Bosuil

Vermoedelijk heeft de waargenomen bosuil een nest in het bosje ten zuidwesten van de planlocatie. Hier is de bosuil ook meerdere keren waargenomen. De nesten van bosuilen zijn categorie 5 beschermd. De werkzaamheden op het plangebied hebben echter geen gevolgen voor dit potentiële nest. De bosuil nest in bomen, een nest op de planlocatie is dus uitgesloten. De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de bosuil niet overtreden.

4.3.2 Egel

De egel is vrijgesteld van ruimtelijke ontwikkeling in Gelderland. Voor de egel geldt wel, net als voor alle inheemse dieren, de zorgplicht. Hier is meer over te lezen in "6.1 Intrinsieke waarde". De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de egel niet overtreden.

4.3.3 Steenuil

De steenuil is eenmalig waargenomen roepend boven het gebouw. Het gebouw betreft geen vaste rust- of verblijfplaats. De steenuil betreft een jong individu opzoek naar een territorium. Het platte dak bevat geen openingen of geschikte plaatsen voor de steenuil. Het dak in de schapenweide is wel potentieel geschikt. Hoewel de schapenweide geschikt foerageergebied is, is dit te klein om een steenuil van voldoende voedsel te voorzien. Verder zijn er binnen 300 meter van de planlocatie geen geschikte foerageergebieden aanwezig, enkel bos en akkerland. De noodzakelijk minimale 4,5 hectare foerageergebied binnen een straal van 300 meter ontbreekt. De planlocatie is dus ongeschikt voor de steenuil door ontbreken van voldoende geschikt foerageergebied.

De Wet natuurbescherming wordt voor wat betreft de steenuil niet overtreden.

5 Samenvatting

Onderzochte soort of soortgroep		Overtreding Wet natuurbescherming	Aantal	Verdere maatregelen
Vleermuizen	Vaste rust- en verblijfplaatsen	Ja	<ul style="list-style-type: none"> Westzijde: paar- en kraamverblijf 128 individuen Oostzijde: paar-, zomer- en kraamverblijf 35 individuen 	Ontheffing Wet natuurbescherming aanvragen indien bij verbouwing of isolatie bestaande openingen verloren gaan en/ of niet meer toegankelijk zijn
	Foerageergebied	Nee	n.v.t.	Nee
	Vliegroute	Nee	n.v.t.	Nee
Steenmarter		Nee	n.v.t.	Nee
Overige waarnemingen (bosuil, egel en steenuil)		Nee	n.v.t.	Nee

6 Advies

6.1 Intrinsieke waarde

Onder de wet natuurbescherming wordt elk in het wild levende dier of inheemse plant beschermd. Ook diersoorten of diergroepen, die niet in de lijsten van de flora en faunawet voorkomen, bezitten deze bescherming. Voorwaarde is wel dat het inheemse dieren betreft. Dit is de intrinsieke waarde van het dier of de plant.

Het is daarom aan te bevelen om direct voorafgaande aan de werkzaamheden het plangebied en de omgeving te controleren op de aanwezigheid van dieren. Worden dieren aangetroffen moeten deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen. Ook tijdens de werkzaamheden dient met de aanwezigheid van dieren rekening te worden gehouden. Treft men een dier aan dan moet deze de kans krijgen om zich in veiligheid te brengen, of moet het dier in veiligheid gebracht worden. Worden onverhoopt beschermde diersoorten aangetroffen dan moeten de werkzaamheden worden gestaakt en een passende oplossing worden gezocht.

6.2 Aanvragen van een ontheffing

Geadviseerd wordt om voor het dubbeldoel paar- en kraamverblijf aan de westzijde en het dubbeldoel paar-, zomer- en kraamverblijf aan de oostzijde een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen.

Door tijdig een ontheffing aan te vragen, kan ook op tijd worden begonnen met de mitigerende maatregelen en kunnen de vleermuizen langzaam wennen aan de veranderingen in het leefgebied.

6.3 Vleermuisvriendelijk ontwerp

Voor de vleermuizen kan gekozen worden voor de plaatsing van permanente nestkasten. De keuze kan worden gemaakt om de aanwezigheid van deze dieren te benutten en met deze dieren rekening te houden: voor, tijdens en na het realiseren van de uitbouw werkzaamheden. Een stukje duurzaamheid dat niets of niet veel hoeft te kosten.

Het is duidelijk dat in het gebied vleermuizen actief zijn. Met het uiteindelijke ontwerp en materiaal keuze kan veel voor deze kwetsbare dieren worden gedaan. De dieren geven geen enkele vorm van overlast en dragen bij aan een gezond leefmilieu doordat zij zeer veel insecten wegvangen.

Bij het construeren van de uitbouw kunnen eenvoudige voorzieningen worden opgenomen. Variërend van een iets bredere open stootvoeg, tot speciale voorzieningen in spouwmuur of dak. Dit draagt wezenlijk bij aan de instandhouding van deze bijzondere dieren.